

Eigen-Wijs

Een trimestriële uitgave van **VONAC**, het nascholings- en pedagogisch begeleidingscentrum van **VOOP** – Vlaams Onderwijs OverlegPlatform.

Jaargang: 5

Nummer: 13, oktober 2005.

In dit nummer vindt je:

Wegwijs

Voorwoord (p. 1)

(...de volgende, opnieuw...)

Wie, waar & hoe? (p.2)

*(wegwijs in het **VONAC** landschap)*

Kijken in de School

“Instituut van Gent”

door Christine Marius (p.3)

(in deze nieuwe rubriek laat de school zelf ‘binnenkijken’.)

Oktober thema

“Omgaan met de specifieke eindtermen”

door Mike Vrijssen (p.5)

(Mike werpt licht op de ‘onderzoekskompetentie’!)

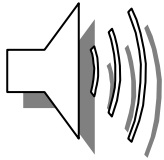
Prikbord

Onder deze rubriek kan eenieder die zich geroepen voelt zijn opmerkingen, vragen, suggesties en dergelijke kwijt. (p.7)

Agenda

Wat voor interessants is er te doen? (p.11)

(Het einde van het seizoen nadert: wat blijft er nog over?)

Wegwijs

Voorwoord:

Dit schooljaar staan er vijf kaarsjes op onze verjaardagstaart! Onze vijfde jaargang is ingezet met het dertiende nummer van **Eigen-Wijs**.

Op vijf jaar zijn de kinderziekten eruit en hebben we het fietsen en hinkelen al aardig onder de knie!

Na vijf jaar is het ook tijd voor een frisse wind: onze rubriek “school in de kijker” werd, zoals aangekondigd vervangen door “kijken in de school”. In deze rubriek komen onze scholen zelf aan het woord met een onderwerp naar keuze. Instituut van Gent bijt de spits af!

Niettemin houden we die kinderen in gedachten die door het vele natuurgeweld van de laatste tijd niet op 1 september naar school zijn kunnen vertrekken.

Veel leesplezier toegewenst!

Prettig schooljaar!

Colofon:

✉ Verantwoordelijke uitgever voor deze nieuwsbrief is Linda Van Looy, Middelveld 5, 1860 Meise.

📄 Eindredactrice is Katty Elias – k Elias@vub.ac.be of telefoonnummer 02/629 21 51.

📖 **Eigen-Wijs** verschijnt trimestrieel, met een oplage van 96 exemplaren.

Wie, waar & hoe:

- ☑ *Linda Van Looy* (lvlooy@vub.ac.be) , tel: 02/629 21 51 - voorzitter
- ☑ *Jeanine Billens* (jbillens@vub.ac.be) , tel: 02/629 24 51 - ondervoorzitter
- ☑ *Simone Weise* (simone.depondt@telenet.be) - penningmeester
- ☑ *Katty Elias* (keliias@vub.ac.be) , tel: 02/629 21 51- secretaris - coördinator nascholings- en pedagogische begeleidingsdienst
- ☑ *Mike Vrijsen* (mvrijsen@vub.ac.be) , tel: 02/629 24 09 - pedagogisch adviseur secundair en volwassenenonderwijs
- ☑ *Christiane Samaey* (csamaey@vub.ac.be) , tel: 02/629 12 20 - pedagogisch adviseur kleuter- en lager onderwijs

📍 Wij zijn gevestigd op het volgende adres:

VONAC

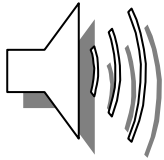
p/a VUB-IDLO – lokaal 3B204
Pleinlaan 2
1050 Brussel

☎ Ons algemeen telefoonnummer is: 02/629 21 51

📠 Faxen kan ook altijd op het volgende faxnummer: 02/629 36 36

💻 Meer en andere informatie (o.a. deze en alle onze vorige nieuwsbrieven) vind je ook op onze website: www.VOOP.be

Vragen? Opmerkingen? Geef ons gerust een seintje!

Kijken in de School

Project Edison: het Instituut van Gent in de prijzen!

Christine Marius
Directeur bovenbouw

Het Instituut van Gent is sinds jaar en dag gekend voor zijn vreemdetalenonderwijs, maar de laatste jaren staan ook de wetenschappen sterk in de kijker. Een paar jaren geleden geraakten wij in de finale van het project "Regenwoud.com", en vorig jaar namen 2 groepen leerlingen deel aan het Edison-project en kaaptten er, als kers op de taart, op 27 september in Antwerpen de prijs weg voor "het meest maatschappelijk relevante en wetenschappelijk onderbouwde project".

Daar gaat natuurlijk een hele geschiedenis aan vooraf.

Het "Project Edison" is een wedstrijd, ingericht door de Universiteit Antwerpen, waarbij aan scholieren wordt gevraagd om een product te ontwerpen "waar de wereld zit op te wachten".

Honderden scholieren uit Vlaanderen deden mee aan de eerste ronde en stuurden hun project in dat door een kritische jury werd beoordeeld. Vooral de technisch-wetenschappelijke onderbouwing, de commerciële troeven en het inventieve van het product werden onder de loep genomen.

Twee projecten uit onze school geraakten tot in de finale!

De eerste uitvinding, het *PFS* (Product Finding System), werd ontworpen door de leerlingen uit 6 EcoMT, nu onze jongste oud-leerlingen. Zij vonden DE ideale oplossing voor mensen die in de supermarkt hopeloos naar iets op zoek zijn. Zij ontwikkelden nl. een soort GPS waarin de plaats van alle artikelen voorgeprogrammeerd zit. Met behulp van dit toestel vindt men altijd dadelijk datgene waarnaar men op zoek is.

Aangezien deze leerlingen intussen zijn afgezwaaid, bleef het voor hen bij een boekenbon en een reis naar Parijs.

De tweede uitvinding, *LAL* (Light for your lights), werd ontworpen door leerlingen uit 5 Eco MT. Zij gingen uiteindelijk alleen door.

L4L is een verklikkersysteem, dat aangeeft wanneer een gloeilamp of halogeenlamp bijna stuk is. Deze verklikker is volledig gebaseerd op de wet van Pouillet:

$$R = \frac{\square\square\square\square L}{A}$$

Waarbij R = weerstand van de draad
□ = soortelijke weerstand van het materiaal
L = lengte van de geleider
A = dwarsdoorsnede

Naarmate een gloeilamp meer uren gebrand heeft, verkleint de doorsnede van de geleider (het draadje). Dit betekent dat de weerstand van de gloeilamp verhoogt en dat is precies wat de verklikker zal meten. Naarmate de weerstand van de lamp stijgt, wordt het draadje dunner en dunner tot het uiteindelijk zal doorbranden. Vóór dit gebeurt, zal er een lichtje of geluidje de consument waarschuwen. Op die manier hoeft men niet, zoals nu in bedrijven gebeurt, alle lampen automatisch om de zoveel maanden te vervangen. Het resultaat is zowel een ecologische als een economische bonus.

De jury loofde “de knappe vondst”, “de heldere toelichting”, “de volledigheid van het project”, “de aandacht voor milieu en afvalpreventie” en stelde de leerlingen voor om eens langs te komen op het IWT (Instituut voor aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen).

De prijs zelf omvat boekenbonnen, rugzakken en T-shirts voor de leerlingen, de Award en een geldsom ter waarde van € 500 voor de school. Deze € 500 zal worden besteed aan een project dat door de leerlingen wordt geselecteerd.

Ook vanuit Philips Lighting is er interesse voor de verdere uitwerking van het concept, en overweegt men samen met de leerlingen een patent te nemen op de uitvinding.

Er zit muziek in wetenschappen....

Contact:

Instituut van Gent

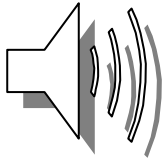
Nederkouter 112

9000 Gent

Tel: 09/265 70 60

E-mail: info@instituutvangent.be

Website: www.instituutvangent.be

Oktober thema

Omgaan met de specifieke eindtermen, onderzoekscompetentie.

Mike Vrijsen
Pedagogisch adviseur

Vanaf schooljaar 2005 - 2006 worden scholen verwacht te werken aan de realisatie van de specifieke eindtermen binnen elke pool van de aangeboden studierichtingen zoals bijvoorbeeld 'Economie – Moderne talen'. Een pool komt overeen met een bepaald breed omschreven wetenschapsdomein. Onder de pool economie wordt dus niet het vak economie verstaan maar het breder wetenschapsdomein 'economie' waar ook andere ondersteunende vakken onder wordt verstaan.

Onderzoekscompetentie is een specifieke eindterm die in alle polen voorkomt.

Voor de 2de graad zijn de zes specifieke eindtermen 'onderzoekscompetentie' voor de vier polen identiek.

De leerlingen kunnen:

- onder begeleiding voor een gegeven onderzoeksprobleem onderzoeksvragen formuleren;
- op basis van geselecteerde bronnen voor een gegeven onderzoeksvraag, op een systematische wijze informatie verzamelen en ordenen;
- onder begeleiding een gegeven probleem met een aangereikte methode onderzoeken;
- onder begeleiding onderzoeksresultaten verwerken, interpreteren en conclusies formuleren;
- volgens een gegeven stramien over de resultaten van de eigen onderzoeksactiviteit rapporteren;
- onder begeleiding reflecteren over de bekomen onderzoeksresultaten en over de aangewende methode.

Voor de 3de graad werden drie specifieke eindtermen 'onderzoekscompetentie' geformuleerd. Deze zijn voor alle polen identiek geformuleerd met uitzondering van de tweede eindterm, waar verwezen wordt naar betreffende studiegebied.

De leerlingen kunnen:

- zich oriënteren op een onderzoeksprobleem door gericht informatie te verzamelen, te ordenen en te bewerken;
- over een (studiegebied) vraagstuk een onderzoeksopdracht voorbereiden, uitvoeren en evalueren;

- de onderzoeksresultaten en conclusies rapporteren en ze confronteren met andere standpunten.

Het gaat hier over het verwerven van een complex aan kennis, inzicht en vaardigheden door het uitvoeren van een leerlingenonderzoek in een zo realistisch mogelijke situatie waarbij deze eindtermen worden gerealiseerd.

Het is echter onmogelijk om complexe competenties te verwerven onder de vorm van 'massed practice', bijvoorbeeld door gedurende één (project)week aandacht te besteden aan het verwerven van onderzoekscompetentie.

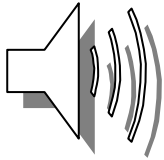
Aan het verwerven van 'onderzoekscompetentie' moet het hele jaar worden gewerkt. Dat kan door tijdens de reguliere lessen de 'didactiek van het onderzoekend leren' toe te passen en naar het einde van de graad toe de vruchten van deze didactiek te oogsten door de leerlingen aan te zetten tot het opzetten van een begeleid zelfstandig onderzoek gedurende de pooluren en gespreid over meerdere weken (distributed practice).

De leerlingen doorlopen hierbij de volledige cyclus van wetenschappelijk onderzoek. Deze bestaat uit volgende fasen:

1. Oriëntatiefase
 - Vormen van vermoedens of veronderstellingen betreffende een gegeven onderzoeksthema.
2. Voorbereidende fase
 - Formuleren van de onderzoeksvraag en subvragen.
 - Afleiden van een onderzoekbare voorspelling.
 - Opstellen van een onderzoeksontwerp.
3. Uitvoerende fase
 - Systematisch verwerven van gegevens
 - Verwerken en interpreteren van de gegevens
 - Formulering van de conclusies
4. Rapporterende fase
 - Rapporteren van het onderzoek
5. Evaluerende fase
 - Reflecteren over het onderzoeksproces

Met aangereikte werkbladen per fase met vermelding van de doelstelling, mogelijke werkwijzen, organisatievormen en kwaliteitseisen worden de leerlingen bij hun onderzoek ondersteunt. Het rapport, drie tot tien bladzijden, dat de leerlingen opstellen weerspiegelt het doorlopen van deze fasen.

Uit het voorgaande mag duidelijk worden dat de realisatie van deze decretaal beschreven, specifieke eindtermen een belangrijke onderwijsvernieuwing inhouden.

Prikbord

Deze rubriek staat open voor eenieder die zich geroepen voelt iets te vragen, te suggereren, op te merken, te informeren...

Vlor start debat over beleidsvoerend vermogen van scholen.

Het vermogen van scholen om een eigen beleid te voeren wordt een belangrijker thema, onder meer als gevolg van de vraag naar meer autonomie voor scholen en de tendens dat scholen een eigen identiteit ontwikkelen. Aan het verhogen van het beleidsvoerend vermogen van scholen zijn uiteenlopende vragen verbonden en de Vlaamse Onderwijsraad acht de tijd gekomen dat alle onderwijspartners daarover het debat aangaan

Vorig werkjaar onderzocht de Vlor met de medewerking van wetenschappers en ervaringsdeskundigen wat beleidsvoerend vermogen precies is en welke factoren de ontwikkeling ervan bevorderen of integendeel afremmen. Men stelt vast dat scholen met een goed ontwikkeld beleidsvoerend vermogen er beter in slagen om keuzes te maken op basis van een doordachte pedagogisch-didactische visie over vernieuwend en kwaliteitsvol onderwijs. Zij weten met andere woorden goed en selectief om te gaan met de uiteenlopende maatschappelijke verwachtingen die tegenover scholen leven. (bijv. verkeersopvoeding, milieuzorg, gezondheidseducatie, bevordering van gelijke kansen, begeleiding van leerstoornissen, ondernemerschap, communicatie, participatie, enz.) Deze scholen slagen er ook beter in om de competenties die in het team aanwezig zijn, aan te spreken om vernieuwingen en beleidskeuzes te realiseren.

De Vlor onderzocht op welke manier bijv. directie, schoolbestuur, de overheid, inspectie, pedagogische begeleidingsdiensten, lerarenteam, enz. er mee kunnen voor zorgen dat een school met succes een eigen koers kan varen. Op het colloquium presenteerde de onderwijsraad daarover de publicatie: *Beleidsvoerend vermogen van scholen ontwikkelen; een verkenning*.

Aan de ontwikkeling van beleidsvoerend vermogen is een grotere autonomie voor de scholen verbonden en een andere manier om de onderwijskwaliteit van scholen te steunen en te controleren. Dat roept tal van vragen op waarover de Vlor de onderwijswereld graag wil laten overleggen.

Hoever reikt de autonomie van de school en welke rol speelt de overheid? Het decreet op de proeftuinen geeft scholen mogelijkheden om onderwijsvernieuwingen uit te testen. Maar wat als die verregaande autonomie bijv. in conflict komt met de centrale beleidsoptie dat men alle leerlingen gelijke onderwijskansen wil garanderen? Hoe bescherm je de vrije school-

keuze en de mogelijkheden van leerlingen om van school te veranderen als scholen in een proeftuin bijv. experimenteren met het laten samenvloeien van de derde graad lager en de eerste graad secundair onderwijs? Mag de ontwikkeling van autonomie en beleidsvoerend vermogen ook uitlopers hebben naar het personeelsbeleid? Dragen de peilingstoetsen waarmee de overheid de kwaliteit van het onderwijs wil meten, of de schaalvergroting via scholengemeenschappen, bij tot het beleidsvoerend vermogen van individuele scholen?

Een debat over de ontwikkeling van het beleidsvoerend vermogen van scholen zal onvermijdelijk ook gaan over de manier waarop pedagogische begeleidingsdiensten de scholen kunnen ondersteunen en hoe de inspectie scholen doorlicht. De rol van de directeur zal evolueren in de richting van gedeeld leiderschap en coachen van veranderingsprocessen. De ontwikkeling van beleidsvoerend vermogen van scholen is dus een erg omvattend proces waarin de overheid een cruciale rol speelt. Onder meer omdat zij de onderwijswereld de garantie moet geven dat men voor een langere periode de weg naar meer beleidsvoerend vermogen wil inslaan. Scholen willen immers de zekerheid dat de energie die ze nu in een ontwikkelingsproces investeren morgen niet verloren blijkt. Of dat ze na verloop van tijd afgerekend worden op beleidskeuzes die ze nu maken.

🔔 'Beleidsvoerend vermogen van scholen ontwikkelen; een verkenning' is verschenen bij de Vlaamse Onderwijsraad en Garant. Het boek kost 25,90 euro. Men kan het bestellen op www.vlor.be, kies 'Publicaties' en dan 'Algemeen'. Telefonisch bestellen kan bij Mirreille Pauwels op 02/227 13 44. Ook verkrijgbaar in de boekhandel.

EE-m@gazine

Deze digitale nieuwsbrief, uitgegeven door het *Centrum voor Ervaringsgericht Onderwijs*, bevat gratis artikels over het lager onderwijs en info over publicaties, nascholing, GOK, evenementen, seminaries, congressen,...

🔔 Het abonnement is gratis en aan te vragen op www.cego.be.

Samen school maken.

Het rapport '*Samen school maken. Allochtone ouders op school.*' is het resultaat van de steun van de Koning Boudewijnstichting aan projecten die scholen en allochtone ouders dichter bij elkaar willen brengen, en van een studiedag over dit thema waaraan werd deelgenomen door tal van actoren op het terrein, zowel Nederlandstalige als Franstalige.

Na een beknopt overzicht van de veranderingen waarvoor de school zich vandaag de dag geplaatst ziet (o.a. toenemende diversiteit en multiculturaliteit), worden de grootste uitdagingen voorgesteld die het leren omgaan met die culturele verscheidenheid voor de scholen betekenen. De stereotiepen, vooroordelen en misverstanden in de communicatie worden blootgelegd en er worden concrete voorstellen gedaan om de dialoog tussen lesgevers en allochtone ouders te vergemakkelijken.

Tot slot worden aanbevelingen gedaan aan de scholen, de betrokken verenigingen en de politici die voor onderwijs bevoegd zijn. Deze aanbevelingen zijn in grote mate de neerslag van de interventies en de discussies die op de studiedag (18 mei '05) plaatsvonden.

🔔 Je kan een exemplaar van 'Samen school maken' bestellen bij het Contactcentrum van de Koning Boudewijnstichting (070/233 728 of publi@kbs.frb.be) of downloaden van de website www.kbs-frb.be.

World Year of Physics.

Naar aanleiding van het 'World Year of Physics' organiseert het **StudieCentrum voor Kern-energie/Centre d'Etude de l'énergie Nucléaire** (SCK.CEN) een wedstrijd voor de leerlingen van de derde graad van het secundair onderwijs. Er worden twee prijzen van 1000€ voorzien voor de beste webpages met als thema "Het maatschappelijk belang van Albert Einstein's formule $E=mc^2$ ".

Deze webpage wordt later een tijdelijk onderdeel van de SCK.CEN-website.

Bij de beoordeling wordt rekening gehouden met de originaliteit, de wetenschappelijke juistheid, de technische uitwerking, het visuele en de toegankelijkheid voor de betrokken doelgroepen. Het mag best ludiek zijn.

🔔 Meer informatie vind je op de website van SCK.CEN www.sckcen.be/emc2/.

Tijd voor Taal.

"Tijd voor Taal" – spelling en "Tijd voor Taal" – taal is een ontwerp van de Uitgeverij Van In. Deze methode vertaalt nauwgezet de visie achter de leerplannen naar een concrete jaarplanning die volledig afgestemd is op de Vlaamse scholen.

De methode omvat een horizontale en verticale opbouw, een toetsing met aansluitende remediëring en afwisselende werkvormen. De eigentijdse spellingsaanpak kan perfect naast elke taalmethode gebruikt worden.

🔔 Indien je geïnteresseerd bent in een voorstelling op jouw school, bel dan rechtstreeks met de voorlichter van jouw regio:

- West- en Oost-Vlaanderen: Steven Mannaert, 0476/49 96 66
- Antwerpen en Oost-Vlaanderen: Danny Simons, 0477/65 65 26
- Limburg en Vlaams-Brabant: Rudi Crijns, 0475/36 88 40

🔔.Beide taalmethodes liggen ook ter inzage op **VONAC** bij Christiane Samaey.

Departement Onderwijs.

Het departement Onderwijs start dit schooljaar een sensibiliseringscampagne. Volgende thema's komen in de loop van het jaar aan bod:

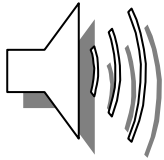
- "Armoede en kosten in het onderwijs" – oktober
- "Partnership en samenwerkingsverbanden" – december
- "Diversiteit in de klas en interculturaliteit" – februari
- "Toelating in het onderwijs" - april

Abonnementenservice

Iedereen waar we aan dachten heeft een exemplaar van deze nieuwsbrief in de bus gekregen. Toch zullen er geïnteresseerden tussen de mazen van het geheugen geglipt zijn. Vergeef het ons en wees niet boos; laat ons gewoon even weten wie ook nog graag een exemplaar wil ontvangen en we sturen graag dit en alle andere komende nummers op!

Contacteer Katty Elias: tel: 02/629 21 51
fax: 02/629 36 36
E-mail: keliias@vub.ac.be

Adres : **VONAC**
P/a VUB/IDLO, lokaal 3B204
Pleinlaan 2
1050 Brussel

Agenda¹

Israël-Palestina: waarheen?

Op **19 november 2005** wordt er van 9u30 tot 16u een congres voor leraren secundair onderwijs georganiseerd op de ESHAL, Campus Stormstraat 2 te 1000 Brussel.

In de voormiddag is er een panel voorzien met Dries van Agt (ex-premier Nederland), Hajo Meyer (overlevende van Auschwitz), Fred Erdman (ere-ondervoorzitter senaat, gewezen voorzitter SP, gewezen stafhouder) en Numan Othman (Palestijn), met als moderator Peter Verlinden (journalist Buitenlandredactie, VRT-TV-nieuwsdienst).

In de namiddag worden er 8 werkgroepen ingericht.

🔔 Inschrijven kan tot 10 november '05 en kost 35 € (inclusief koude schotel en een documentatie CD-rom met didactisch materiaal).

🔔 Voor meer info en inschrijvingen: gpv@ehsal.be .

Vormingsaanbod basisonderwijs van het CEGO

Het Centrum voor ErvaringsGericht Onderwijs (CEGO) stelt in haar brochure een teamgericht nascholingsaanbod en een open aanbod voor individuele deelnemers voor. Zij richten zich met de thema's zowel op de basisscholen van het gewoon als van het buitengewoon onderwijs.

Bij de uitwerking van de inhoud van de nascholing neemt het CEGO steeds de specifieke noden en verwachtingen van elke school als vertrekpunt.

Een greep uit het open aanbod voor leerkrachten lager onderwijs:

- *“Anders meten om beter te weten – Evalueren anders bekeken”* Deze cursus gaat door te Gent op 16/02/'06 en 14/03/'06, te Leuven op 13/02/'06 en 13/03/'06 en te Heusden-Zolder op 20/02/'06 en 21/03/'06.
- *“Ervaringsgericht werken in de praktijk – Kijkwijzer naar hogere betrokkenheid”* Deze nascholing gaat door te Gent op 21/02/'06 en 23/03/'06, te Leuven op 06/02/'06 en 07/03/'06 en te Heusden-Zolder op 07/02/'06 en 09/03/'06.

¹ In deze rubriek is het niet onze bedoeling het totale aanbod van nascholingen, lezingen, cursussen, enz in Vlaanderen weer te geven. De selectie gebeurt volledig ad random, zonder wie of wat dan ook te willen bevoordelen of benadelen.

Een greep uit het open aanbod voor leerkrachten kleuteronderwijs:

- *“Bevorderen van welbevinden en sociale competenties: doos vol gevoelens”* Deze cursus gaat door te Gent op 19/01/'06 en 31/01/'06, te Leuven op 26/01/'06 en 07/02/'06 en te Heusden-Zolder op 25/01/'06 en 08/02/'06.
- *“Kijk wat ik gemaakt heb! De competentie ‘Beeldend representeren’ onder de loep”* Deze nascholing gaat door te Gent op 18/01/'06 en 08/03/'06, te Leuven op 18/01/'06 en 08/03/'06 en te Heusden-Zolder op 18/01/'06 en 08/03/'06.

🔔 Elke vorming loopt over twee dagen, telkens van 9u tot 12u en kost 65€ per persoon (koffie en syllabus inbegrepen).

🔔 Voor meer info en inschrijvingen kan je terecht op www.cego.be. Inhoudelijke informatie kan je bekomen bij Els Bertrands (016/32 09 14); voor administratieve informatie kan je bellen naar Nicole Bouchot (016/32 09 12) of mail naar cego@ped.kuleuven.ac.be.

Mondiale vorming en fair-trade-educatie.

Op **dinsdag 29 november '05** wordt er een ontmoetingsnamiddag over mondiale vorming en fair-trade-educatie georganiseerd.

De namiddag is bedoeld voor coördinatoren, lectoren en studentenaafgevaardigden van lerarenopleidingen kleuteronderwijs en lager onderwijs.

De organisatie is in handen van Wereldwerkplaats, Scholenwerking Vredeseilanden, Scholenwerking Oxfam Wereldwinkels, Miel Maya Honing, Provinciaal Educatief Centrum Vlaams Brabant, Kleur Bekennen Vlaams Brabant.

Programma:

- **Kennismaking met educatie voor duurzame ontwikkeling als kader voor de toekomst.** Toelichting door Willy Sleurs, adviseur DVO.
- **Fair-trade-educatie in de basisschool en de lerarenopleidingen.** Kernpunten en tips, toelichtingen bij documentatiemap en discussie.
- **Presentatie van enkele recente hulpmiddelen en werkvormen.**

🔔 Waar en wanneer: het Provinciehuis te Leuven, van 13u15 tot 16u30.

🔔 Inschrijven kan kosteloos tot vrijdag 18 november op het telefoonnummer 016/29 21 27 of per mail: info@wereldwerkplaats.be (met vermelding van naam, school, functie, telefoonnummer en E-mailadres).

De wereld in Brussel.

De Wereldschool biedt een workshop vol actuele, ervaringsgerichte activiteiten die een venster bieden op de wereld. Een wereld die steeds globaler en kleurrijker wordt maar tegelijkertijd ook de kloof tussen arm en rijk pijnlijk zichtbaar maakt.

De Wereldschool, gelegen in hartje Brussel, neemt je graag mee op een wandeling waarin je de symptomen van globalisering kan herkennen. Het blootleggen van een aantal mechanismen aan de hand van 'ontmoetingen' in en met de grootstad, daagt je uit te reflecteren over de noord-zuid verhouding, verbanden te zien tussen de eigen leefomgeving, deze grootstad en andere plaatsen op de wereld.

Na de workshop en stadswandeling kan er in l'Horloge du Sud tijdens een Afrikaanse maaltijd (optioneel) nagepraat worden over de wereld in Brussel.

🔔 Duur: 3 uur met mogelijkheid tot lunch (voormiddag) of koffie en versnaperingen (namiddag) in l'Horloge du Sud.

Data: van december tot april 2006 op afspraak.

Aantal deelnemers: van 7 tot 30 personen.

Prijs: 75€ (zonder maaltijd)

🔔 Inschrijvingen: Ilse Louwet, De Wereldschool vzw, Cellebroersstraat 16 te 1000 Brussel. Tel: 02/502 63 56, mail: ilse@dewereldschool.be .

De Vroente.

Op **20 november '05** houdt het Natuureducatief Centrum 'De Vroente' van 10u tot 17u haar jaarlijkse '**Vroentedag**'. Die staat helemaal in het teken van vogels. Samen met de jonge bezoekers knutselen ze leuke dingen in elkaar om het leven van onze vogels aangenamer te maken.

Die dag kan je ook hun heidetentoonstelling bezoeken in hun (tijdelijke) tentoonstelling '*Graven, plaggen, steken*' over de geschiedenis van de Kalmthoutse Heide. Ook Suske en Wiske spelen in deze tentoonstelling een belangrijke rol.

🔔 Voor meer informatie kan je terecht in het Natuureducatief Centrum "De Vroente", Putsesteenweg 129 te 2920 Kalmthout, op het nummer 03/620 18 30, via de mail: devroente@lin.vlaanderen.be op op de website www.devroente.be .

UA-CNO.

Het Centrum Nascholing Onderwijs UA heeft traditiegetrouw opnieuw een zeer ruim aanbod nascholingen. Omdat het aanbod te uitgebreid is om volledig op te nemen, verwijzen we je graag naar de website: www.ua.ac.be/cno . Ook de inschrijvingsformulieren zijn online beschikbaar.

🔔 Meer Je kan de informatie ook bekomen op UA-CNO, Campus Drie Eiken, Universiteitsplein 1 te 2610 Wilrijk, op het nummer 03/820 29 60 of via mail: cno@ua.ac.be .

